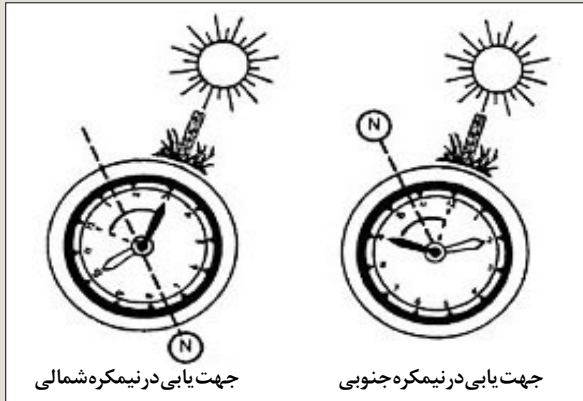

جهت یابی به کمک عناصر و عوامل طبیعی

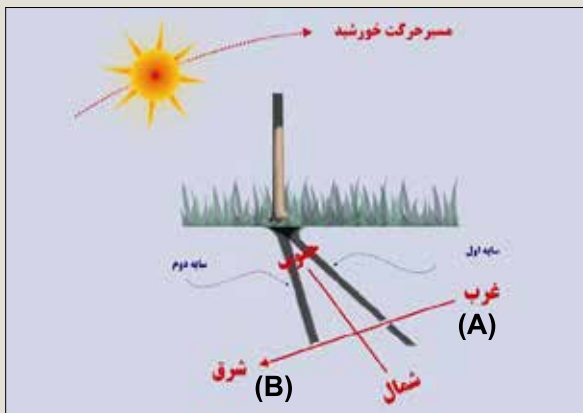

روش ساعت مچی

عقربه ساعت شمار را طوری به طرف خورشید بگیرید که سایه آن درست در زیر عقربه قرار گیرد. در این حال زاویه بین عقربه ساعت شمار و ساعت ۱۲ را در نظر بگیرید، نیمساز آن را به طور نظری رسم کنید. حال جهت نیمساز به طرف جنوب (در نیمکره شمالی) و سمت دیگر آن به طرف شمال قرار دارد. البته همانطور که می دانید کشور ایران هم در نیمکره شمالی قرار دارد و همچنین ساعت شما هم باید بر اساس ساعت محلی تنظیم شده باشد. اگر ساعت شما دیجیتالی است، می توانید ساعتی کاغذی به شکل دایره بسازید و زمان آن را با زمان دقیق محلی تنظیم کرده و از آن برای تعیین جهت خود، به روشی که در بالا اشاره شد، استفاده کنید.

استفاده از سایه چوب

روش دیگری که نسبت به روش ساعت مچی دارای دقت بیشتری است، به روش سایه چوب معروف است. بدین

امید رضا نخعی

کارشناس توسعه شبکه و ارتقای سلامت
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

بهرروز دهرآزما

کارشناس مسؤول برنامه پزشک خانواده روستایی
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

مقدمه

در طبیعت، اگر به هر علتی، قطب نما و نقشه در دسترس تان نبود، می توانید از روش های دیگری برای یافتن مسیرتان کمک بگیرید. آشنایی با روش های جهت یابی به وسیله علایم طبیعی، به شما هنگامی که در طبیعت هستید، اعتماد به نفس فوق العاده ای می دهد و می تواند در بسیاری موارد جان شما و همراهان تان را نجات دهد.

جهت یابی به کمک خورشید

موقعیت زمین نسبت به خورشید، می تواند به شما در یافتن مسیرتان کمک کند. به طور تقریبی می توان گفت خورشید از شرق طلوع می کند و در غرب غروب می کند. در نیمکره شمالی، بالاترین حدی که خورشید به هنگام ظهر قرار می گیرد، دقیقا جنوب واقعی را به شما نشان می دهد. همچنین، نکته دیگری که باید به آن توجه کنید این است که در نیمکره شمالی، سایه ها در جهت حرکت عقربه های ساعت حرکت می کنند.

۱. وجود شاخ و برگ بیشتر و خم شدن درخت در جهتی که تابش آفتاب بیشتر بوده است در نیمکره شمالی، نمایانگر جهت جنوب است.
۲. پوست درختان پیر در سمتی که رو به آفتاب بوده است، نازکتر است.
۳. اگر تنه درخت بریده باشد، دواير متحدالمرکزی را می توان در مقطع تنه بریده شده مشاهده کرد. این دایره ها که به حلقه های سن معروف هستند در یک سمت به هم نزدیک شده و در سمت دیگر از هم دور شده و نازکتر هستند. جهتی که این دواير از هم دور شده اند، سمت رو به آفتاب و دلیل آن تابش آفتاب و رشد بیشتر است. این جهت در نیمکره شمالی، جنوب و سمت دیگر شمال خواهد بود.
۴. در نیمکره جنوبی جهت های تابش آفتاب عکس نیمکره شمالی است، بنابراین آفتاب بیشتر نماینده جهت شمال است.

جهت یابی به کمک لانه مورچه ها

مورچه ها خاک لانه خود را به سمت شرق می ریزند تا هنگام روز به عنوان سایه بانی برای شان عمل کند. مورچه ها خاک را از لانه بیرون می برند تا ذخیره گاه خود را وسیع تر کنند و آن را سمت شرق می ریزند تا هنگام روز راحت تر کار خود را انجام دهند. بدیهی است با شناختن شرق جهات دیگر را نیز براحتی تشخیص می دهید.

منبع: آموزش راهنمایان طبیعت گردی، دفتر برنامه ریزی آموزشی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

منظور، محلی را که صاف و خالی از گیاه باشد پیدا کنید. چوبی به طول ۱ متر را در درون زمین قرار دهید. بر روی زمین، نوک سایه ای را که چوب ایجاد کرده به وسیله یک تکه سنگ علامت گذاری کنید. (نقطه A)

به مدت حداقل نیم ساعت یا بیشتر صبر کنید. سایه چوب باید حداقل ۱۰ سانتی متر حرکت کند. نوک سایه چوب را به روش قبلی علامت گذاری کنید. (نقطه B). خط مستقیمی که از این دو نقطه بگذرد، رسم کنید. (خط AB) این خط غربی شرقی است و نقطه اول سمت غرب را نشان می دهد. اگر طول خط AB کوتاه باشد برای کم کردن خطای کار، راستای آن را به اندازه یک پا (طول کفش) ادامه دهید.

اگر پای چپ خود را بر روی نقطه اول (غرب) و پای راست را بر روی نقطه دوم (شرق) قرار دهید، روبروی شما، شمال خواهد بود.

جهت یابی با استفاده از درختان

بعضی از ماجراجویان، هنگامی که به طبیعت قدم می گذارند با نگاه به جهت خم شدگی درختان که بوسیله بادهای غالب آن منطقه ایجاد می شود، مسیر خود را پیدا می کنند، (البته با دانستن باد غالب محل) اما باید توجه داشت که عوامل زیادی ممکن است در خم شدن درخت تاثیر داشته باشد و برای اطمینان باید، چندین درخت در آن منطقه را در نظر گرفت و بررسی کرد.

چند مورد که در یافتن جهت با کمک گرفتن از درختان ممکن است به شما یاری کند، عبارتند از:

به این موضوع امتیاز دهید (۱ تا ۱۰). کد موضوع ۱۰۳۳۹. پیامک ۳۰۰۰۷۲۷۳۱۰۰۱. نحوه امتیازدهی: امتیاز- شماره مقاله. مثال: اگر امتیاز شما ۸۰ باشد (۸۰-۱۰۳۳۹).